

P. B. GRANDJEAN

(1880-1957).

Ved Arkivar P. B. GRANDJEANS Bortgang den 29. Juli 1957 har den historiske Verden i Danmark mistet en af sine ejendommelige Skikkelser. POUL BREDO GRANDJEAN stammede fra en oprindelig fransk Slægt, der var indvandret hertil i det 17. Aarhundrede. Han blev født i København den 5. September 1880 som Søn af Komponisten, siden kgl. Syngemester, AXEL GRANDJEAN († 1932). Livet igennem bevarede han sin nære Tilknytning til sine Fædres Land og til det gammeldags københavnske Milieu, som han var en af de sidste, virkelig typiske Repræsentanter for. Som det kunde være naturligt for en ung Mand, der var udgaaet fra musikalske Kredse, vilde han selv oprindelig have været Musiker og tog 1900 Afgang fra Musikonservatoriet i København. Hans Betydning kom imidlertid til at ligge paa helt andre Felter.

Under Paavirkning af sin Farbroder, Personalhistorikeren Oberstløjtnant H. F. GRANDJEAN kom han tidligt ind paa omfattende personalhistoriske Studier, hvad der 1910 førte til hans Ansættelse som Registrar ved Rigsarkivet. Skønt han ikke havde gennemgaaet akademisk Uddannelse, blev han 1923, takket være KR. ERSLEVS Vidsyn, Underarkivar, 1931 Arkivar af 2. og 1939 af 1. Grad. Gennem 40 Aar virkede han i det danske Rigsarkivs Tjeneste, indtil han 1950 faldt for Aldersgrænsen.

P. B. Grandjean begyndte saaledes som Personalhistoriker og tilvejebragte som saadan gennem adskillige Aar et stort og fortjenstfuldt Forfatterskab. Fra hans Haand foreligger en lang Række fortræffelige Slægtbøger og Stamtavler over Slægter som Gyldendal (1905), With (1906), Glahn (1907), Bentzen (1911), Junge (1913), Graae (1914-15), Vieth (1917), Hvidt (1926) m. fl., alle prægede af streng Nøjagtighed i Enkeltheder og sikker systematisk Opbygning. Hvor Lejligheden

tilbød sig, indflettede han gerne kulturhistoriske Smaatræk, der kunde oplive den noget skematiske genealogiske Fremstilling.

Grandjean var i disse Aar nært knyttet til flere personalhistoriske Forskere – især Medicinalhistorikeren KR. CARØE, Arkivaren i Udenrigsministeriet, Baron G. C. ZYTPHEN-ADELER, Arkivmændene A. THISET og G. L. GROVE – og var en Aarrække en varm Ven af vort „Samfund“. I sine yngre Dage skrev han jævnlig i „Personalhistorisk Tidsskrift“, hvori han bl. a. har offentliggjort den værdifulde Samling „Gravskrifter fra Københavns nedlagte Kirkegaarde indenfor de gamle Volde“ (4. R. VI – 5. R. VI). Han billigede dog ikke de Tendenser, der 1927 førte til Opløsningen af det gamle Fællesskab mellem dansk og norsk personalhistorisk Forskning, og trak sig fra den fuldbyrdede Udsondring tilbage.

Allerede længe forinden havde Grandjean vendt sig mod andre Studiefelter, Heraldik og Sfragistik. Med sin udprægede Begavelse for det formelle – for ikke at sige det formalistiske – var han i sjælden Grad egnet til at dyrke en Disciplin som Heraldiken. Med haard Haand bortskar han mange Vildskud og med ubøjelig Konsekvens gennemførte han paa Dansk en bestemt heraldisk Terminologi. Et Vidnesbyrd herom er hans skattede Haandbog „Dansk Heraldik“ (1919). Hans kæreste Arbejde paa dette Omraade var dog „Det danske Rigsvaaben“ (1926), et Skrift af høj videnskabelig Rang. I denne Sammenhæng kan der ogsaa mindes om hans Artikel i nærværende Tidsskrift (8. R. I) „Fransk heraldisk Terminologi“, hvori hans heraldiske og francofile Interesser har fundet et Foreningspunkt.

Det var da naturligt, at man ogsaa i Administrationen søgte at drage Fordel af Grandjeans heraldiske Indsigt. Fra 1935 var han knyttet til Statsministeriet, for saa vidt angik den Slags Spørgsmaal, fra 1938 – som den første i sin Art – med Titel Statens heraldiske Konsulent. Han har komponeret en Række Vaabener baade for Enkeltpersoner og Kommuner, især bør dog nævnes en fuldstændig Samling for de danske Amter, hvoraf vel Halvdelen ved kgl. Resolution er blevet approberede til Indførelse. Glemmes maa heller ikke hans raadgivende Virksomhed ved Indstiftelsen af den islandske Falkeorden 1921. Hans Forslag blev i vid Udstrækning taget til Følge, og ikke uden Grund blev Grandjean den første Dansker, der kom til at bære Falkeordenens Ridderkors.

I nær Forbindelse med Heraldiken staar Sigillografien. 1917 blev Grandjean Tilsynsførende ved Rigsarkivets meget omfattende Seglsamling, og hans senere Aar var ganske overvejende helligede sigillo-

grafiske Studier. Med rastløs Flid lykkedes det ham at udsende det ene Bind efter det andet: „Danske Købstæders Segl indtil 1660“ (1937), „Danske Herreders Segl indtil 1660“ (1946), „Danske Gilders Segl fra Middelalderen“ (1948), „Danske Haandværkerlavs Segl“ (1950), „Danske kongelige Segl 1559–1670“ (1951) og „Slesvigske Købstads- og Herredssegel indtil 1660“ (1953). Det er statelige Planscheværker, der bringer Frugterne af talrige Undersøgelser i Indland og Udland, og ikke helt faa, hidtil ukendte Segl fremlægges her for første Gang. Med den moderne Tekniks bedste Hjælpemidler gives der Afbildninger af de behandlede Segl, og hertil er føjet sigillografisk–heraldiske Beskrivelser af stor Akkuratess. En Helhedsfremstilling har Grandjean leveret i den værdifulde Haandbog „Dansk Sigillografi“ (1944).

Kunde man maaske undertiden finde, at de systematisk-abstrakte Sider ved Grandjeans heraldiske og sigillografiske Arbejder var vel stærkt fremtrædende i Forhold til de konkret-historiske, er det dog hævet over al Tvivl, at han har indlagt sig den betydelige Fortjeneste at have skabt et Grundlag, som mange Slægtled vil være nødt til at bygge videre paa. Ikke mindst de store Seglværker er sande Monumentalværker.

I de senere Aar høstede Grandjean megen Anerkendelse for sin utrættelige Virksomhed. Hans Bryst var dækket af en lang Række Ordener og Hæderstegn, og Medlemsskab af mange udenlandske videnskabelige Selskaber – i Frankrig, Nederlandene, Schweiz, Tyskland – talte højt om den Anseelse, han nød viden om. Med sin dybt forankrede Beundring for Sverige – det Land, der stod hans Hjerter endnu nærmere end Frankrig – var det ham vistnok kærest af alt 1953 at blive korresponderende Medlem af Kungliga Vitterhets-, Historie- og Antikvitetsakademien i Stockholm.

Ikke alle maaske folte sig i lige Grad tiltrukket af P. B. Grandjeans menneskelige Personlighed. Hans ildfulde galliske Temperament og ofte noget excentriske Optræden harmonerede kun lidet med jævn dansk Væremaade, men de, der lærte ham nærmere at kende, maatte skatte hans Retsind, hans Hjælpsomhed, hans varme Fædrelandskærlighed. I mange Aar førte han en yderst tilbagetrukket Tilværelse og var stærkt forandret fra den fra de yngre Dage saa velkendte Grandjean – altid Fyr og Flamme, altid sprudlende af bonmots og vittige Indfald, altid oplagt til at give til Bedste af det rige Forraad af Erindringer, som han bevarede i sin tro Hukommelse. Den, der har hørt ham berette om sin Ungdoms Oplevelser og de mange betydelige Mennesker, han havde kendt – om Komponisten J. P. E. HARTMANNs ærværdige Skik-

kelse, om Kammersanger NIELS JUEL SIMONSENS Sang ude i de dugvaade Sommernætter, om VILHELM BERGSØE og OTTO BACHE og Provst H. M. FENGER og adskillige andre karakteristiske Skikkelser fra københavnske Kunstner- og Bourgeoisikredse – vil sent glemme hans Evne til at lade en svunden Tids Personligheder opstaa lyslevende igen.

I sin Velmagts Dage var P. B. Grandjean en kendt Københavner med tydeligt parisisk Anstrøg. Naar han prydet med sin bredskyggede Hat, Æreslegionens røde Baand i Knaphullet og sin sølvknappede Stok svingede ind hos à Porta for paa traditionel Københavnervis at nyde sin Eftermiddagskaffe, var han en Figur, man maatte lægge Mærke til. Det samme gjaldt, naar han i denne Periode mødte op ved Receptioner i de udenlandske Ambassader, i hvis internationalt betonedede Verden han bevægede sig med Verve, og hvor han ofte fandt større Forstaaelse end hos sine Landsmænd.

Som Grandjean med Trofasthed gemte paa Minderne om sin Ungdoms Oplevelser, saaledes gav hans Traditionsbundethed sig ogsaa paa anden Maade et levende Udtryk. Han var en kræsen og kyndig Samler, og der kan ikke være Tvivl om, at de mange stille Timers Fordybelse i den udsøgte Samling af Kobberstik og gamle Bøger, af ædelt Sølvtoj og Porcellæn, der smykkede hans Hjem, hos den efterhaanden ensomme Mand raadete Bod paa mange Savn. Vor hjemlige litterære Verden har med Poul Bredo Grandjean mistet en farverig Skikkelse af en Type, som Eftertiden næppe igen vil faa at se.

BJØRN KORNERUP †